

به بهانه روز ملی سینما

همکلام با «جلال الدین معیریان» چهره‌های ماندگار چهره‌پرداری

به مناسبت روز ملی سینما با «جلال الدین معیریان» پیشکسوتان و چهره‌های ماندگار و نامدار چهره‌پرداری ایران همکلام شدیم.

به گزارش سایت خبری پرسون، به نقل از روابط عمومی موزه سینما، به مناسبت روز ملی سینما، موزه سینمای ایران طی یک هفته هر روز گفت‌وگوی تفصیلی با یکی از عوامل تاثیرگذار سینمای ایران را منتشر می‌کند. امروز ۲۰ شهریورماه در آستانه روز ملی سینما و در آستانه زادروز این هنرمند ناگفته‌های «جلال الدین معیریان» از پیشکسوتان و چهره‌های ماندگار و نامدار چهره‌پرداری سینمای ایران را می‌خوانید.

جلال الدین معیریان با بیان اینکه در یوسف آباد تهران به دنیا آمده است، گفت: از طریق یکی از معلم‌هایم آقای اسلامیان به سمت نقاشی گرایش پیدا کردم، در نوجوانی با مسعود کیمیایی و فرامرز قریبیان هم کلاس بودیم و حتی خانه ما به خانه آقای کیمیایی نزدیک بود و در محوطه بیرونی خانه ایشان تئاتر اجرا می‌کردیم.

وی با اشاره به اهمیت گریم در سینما ادامه داد: من تاکید دارم گریم هنر است زیرا این حرفه بر پایه‌های نقاشی، مجسمه‌سازی و آرایش استوار است. در این هنر با اتکا به علوم روانشناسی، مردم‌شناسی، فیزیک، شیمی، تاریخ عمومی، جغرافیای جهانی، آگاهی به سینما و ... می‌توان در راستای ایجاد زیبایی و شخصیت‌شناسی گام برداشت.

معیریان خاطرنشان کرد: به شکل خاص به عنوان گریمور برای یک مجموعه اولین بار در «سلطان صاحبقران» کار کردم. زنده یاد علی حاتمی گریموری بنام آقای لاله زاری داشت که تست‌ها را او انجام می‌داد اما به دلایلی یک دفعه مجبور به ترک پروژه شد و مرحوم حاتمی که از قبل من را می‌شناخت دعوت کرد تا با او همکاری کنم.

وی ادامه داد: در دانشگاه هنرهای دراماتیک رشته گریم خوانده بودم و می‌دانستم گریم علاوه بر ذوق، استعداد و خلاقیت به چه چیزهایی نیاز دارد. وقتی دیدم «سلطان صاحبقران» ماجرای ناصرالدین شاه است کتاب‌های زیادی در زمینه تاریخ و ناصرالدین شاه خواندم. آنقدر وارد جزئیات شدم که در یکی از کتاب‌ها خواندم ناصرالدین شاه یک خال گوشتی بزرگ در کنار گوشش داشته است، بر همین اساس در روی صورت جمشید مشایخی در این فیلم، خال را گذاشتم.

معیریان خاطرنشان کرد: علی حاتمی از من پرسید که چرا این خال را گذاشتی و من برای او توضیح دادم در کتاب‌ها چنین چیزی روایت شده است. علی حاتمی در پاسخ به من گفت ما باید سعی کنیم در فیلم‌ها تاریخ را زیباتر به نمایش درآوریم و ناهنجاری که ممکن است توجه مخاطب را به خود جلب کند را استفاده نکنیم. اگر هم این خال را روی صورت ناصرالدین شاه نگذاری هیچ فردی نمی‌گوید که آنرا نگذاشتی.

وی ادامه داد: زنده یاد علی حاتمی معتقد بود ما هنر کلاسیک را دنبال کنیم و رئال کار نکنیم و بر همین اساس شخصیت‌ها را مطلوب نشان دهیم، انسان‌ها طالب زیبایی هستند و ما باید تاریخ را زیباتر نشان دهیم. به همین دلیل نقش مهد علیا که زشت بود را، او تاکید داشت همسرش بازی کند و چهره‌شان به زیباترین وجه ساخته شود. حاتمی می‌گفت ناصرالدین شاه مشایخی آن زمان است، نمی‌خواهم او زشت باشد، بلکه می‌خواهم تاریخ را زیبا نشان دهم. حتی در مورد شخصیت‌های منفی نیز می‌گفت سعی نکن به خاطر منفی بودنشان رد چاقو در صورتش باشد زیرا بسیاری از منفی‌ها چهره خوبی دارند اما منفی هستند.

وی خاطرنشان کرد: علی حاتمی درباره من و عبدالله اسکندری می‌گفت در چهره‌پردازی جلال الدین معیریان نگاه هنری و عبدالله اسکندری نگاه صنعتی دارد. او می‌گفت عبدالله اسکندری و جلال الدین معیریان؛ شمس و مولانا هستند و هر دو کار یکدیگر را تایید می‌کنند. من و عبدالله اسکندری دو دوست خیلی خوب در کنار هم اما با دیدگاه متفاوت بودیم.

معیریان با بیان اینکه بعد از انقلاب شروع به فعالیت‌های سینمایی کرده است، خاطرنشان کرد: فیلم‌های «آقای هیروکلیم» و «هر سه نفرشان»؛ «زنده باد»؛ «پرواز به سوی مینو»؛ فیلم‌هایی بود که در ابتدای فعالیت‌م در سینما کار کردم که ادامه پیدا کرد تا به فیلم‌های علی حاتمی و «سرب» ساخته مسعود کیمیایی رسیدم.

او با اشاره به حضورش به عنوان گریمور در «میرزا کوچک خان» توضیح داد: در «میرزا کوچک خان» برای نقش میرزا در ابتدا داریوش ارجمند در نظر گرفته شده بود و حتی تست گریم هم بر روی صورت او انجام شده بود و ناصر تقوایی سلیقه خاص خودش را داشت. با تغییراتی که در کارگردانی داده شد بحث این بود که آیا میرزا کوچک خان را همچنان داریوش ارجمند که تست شده و لنز برایش گذاشته شده، بازی کند یا او را عوض کنند. در جلساتی که در اتاق گریم بود من به آنها گفتم تست گریم بر روی صورت داریوش ارجمند جواب داده است و برای این نقش مناسب است اما بهروز افخمی گفت به نظر من علیرضا مجمل که خود از خانواده میرزا کوچک خان است، برای این نقش بهتر است. کاری که در کوچک جنگلی برای شخصیت‌ها انجام دادم با توجه به مسائل پیش آمده، نهایت دقت در شخصیت‌پردازی‌ها شد.

وی با اشاره به همکاری خود با خسرو سینایی نیز گفت: زنده یاد خسرو سینایی از جمله کارگردان‌هایی است که سینما را خوب می‌شناسد و با عوامل به خوبی ارتباط برقرار می‌کند. در فیلم «هیولای درون» ما در دماوند بودیم که برف و سرمای کشنده و خطر حمله گرگ وجود داشت و در شرایط سختی کار کردیم. آقای سینایی توضیح دقیقی درباره شخصیت‌های فیلم دادند و من گفتم شخصیت اصلی باید مانند مجسمه‌ای باشد که ترک می‌خورد، خرد می‌شود و می‌ریزد. در آن شرایط با امکانات محدود فکر کردم که برای خوب درآوردن گریم شخصیت‌ها چیکار کنیم. در نهایت ترک‌ها با نظر خود خسرو سینایی با ترفندهای گریم و رنگ ایجاد شد.

معیریان درباره همکاری خود با محمد بزرگ نیا توضیح داد: به دلیل دوستی دیرینه و علاقه‌ای که به بزرگ نیا دارم به دلیل باسواد بودن او کارش را در فیلم «طوفان» بر عهده گرفتم. گریم‌هایی که برای شخصیت‌ها در این فیلم انجام شده بود در زمان خودش قابل توجه است زیرا شخصیت‌ها در آب بودند و باید طوری گریم می‌شدند که گریم آنها پاک نشود اما به نظر خورم زحمت گریم در آن فیلم آنقدر نبود که منجر به دریافت جایزه شود.

وی ادامه داد: در مورد فیلم «سرب» ساخته مسعود کیمیایی خودم را شایسته دریافت جایزه می‌دانستم اما برای فیلم‌های «غزال» و «طوفان» دور از ذهنم بود اما فیلم «اوینار» حتما باید جایزه می‌گرفت زیرا این فیلم در تاریخ سینما و همچنین تاریخ گریم خودم حرف اول را می‌زند. برای «اوینار» فکر و ترفندهای زیادی در پشت گریم آن وجود داشت و بر روی گریم تک تک شخصیت‌های فیلم کار شده است اما در «روز واقعه» تعداد بازیگرانی که باید تست گریم می‌شدند، ۱۰ برابر «اوینار» است اما از نظر من گریم «اوینار» با «روز واقعه» قابل مقایسه نیست.

معیریان با بیان اینکه بهمن فرمان آرا کارگردان قوی و باسواد کشور است، بیان داشت: در فیلم «خانه ای روی آب»؛ رضا کیانیان به دستور بهمن فرمان آرا خودش را چاق کرده بود و من هیچ نقشی در اینکه ایشان را چاق ارائه بدهم، نداشتم و تنها در جزئیات کوچک و سفیدی موی سر دخیل بودم.

وی در پایان گفت: من عاشق رشته گریم هستم و زندگی را برای این کار گذاشتم. دوره ازدواج، نامزدی و بچه دار شدن را به خوبی ندیدم زیرا دائم سر فیلم بودم. تولد بچه اولم را ندیدم زیرا در یزد بودم، تولد بچه دومم سر گریم فیلم دیگری بودم و بچه سومم سر فیلم «میرزا کوچک خان» بودم اما در همه این روزها در کنار هنر چهره پردازی بودم و تعصب بسیاری روی این حرفه دارم و با عشق کار می‌کنم.

گفتنی است، این گفتگو به سفارش موزه سینمای ایران توسط جواد طوسی و غلام حیدری در سال ۱۳۸۶ ضبط شده است و امروز برای اولین بار همزمان با زادروز جلال الدین معیریان منتشر شده است. نسخه کامل این گفتگو در آرشیو این مجموعه فرهنگی-تاریخی نگهداری می‌شود.

یادآور می‌شود، موزه سینمای ایران به عنوان مجموعه‌ای فرهنگی و تاریخی که راوی سیر تاریخ و تحولات سینمای ایران است خود را موظف می‌داند نظرات و دیدگاه‌های سینماگران باتجربه و پیشکسوت را جمع آوری کرده تا نسل‌های آینده با نگاه و مسیر زندگی حرفه‌ای و نحوه خلق و شکل‌گیری آثار هنرمندان و صاحب نظران هنر سینما آشنا شوند.